

Θανασιού καλῶς καὶ νῦν διατηρουμένη καὶ ἡ βορειοδυτικῶς τοῦ Σωπο-
 τοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων ἐπίσης καὶ νῦν ἀκμαία, τῆς ὁποίας καλαὶ
 εἰσιν αἱ ἐν τῷ ναῷ ἀρχαίου ῥυθμοῦ ζωγραφίαι σκηναὶ περιέχουσαι ἐκ
 τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης καὶ ἀσυνήθεις πῶς οἱ ἐπὶ δύο πατω-
 μάτων τῆς αὐτῆς οἰκίας ἄνω καὶ κάτω ναοὶ τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς
 Παναγίας. Αὕτη δ' ἡ μονὴ πρὸ διακοσίων περίπου ἐτῶν ἀνεκτίσθη ὀ-
 λίγον ἀνωτέρω τῶν παλαιῶν σωζομένων πῶς ἀτελῶν ἐρείπιων. Λόγου
 δ' ἄξια ὡσαύτως εἶνε καὶ ἀμφοτέραι αἱ τῆς Θεοτόκου ἄνω καὶ κάτω
 τῆς Δίβρης κείμεναι μοναὶ καὶ ἡ τῆς Παναγίας ἐν Πορετσῷ βορειο-
 δυτικῶς τῆς ἀρχαίας Ψωφίδος καὶ ὄραν περίπου μακρὰν αὐτῆς, καὶ ἡ
 τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐπὶ τινος ἐν ἀκρωρεῖα κοιλιάδος τοῦ Ἀφροδι-
 σίου ὄρους. Ἔτι δ' αἱ ἤδη ἡμελημένοι καὶ ἐτοιμόρροποι τῆς ἁγίας
 Τριάδος ἐν Λειβαρτζίῳ, τῆς Παναγίας μικρὸν πρὸς δυσμὰς τοῦ Σω-
 ποτοῦ καὶ ἡ τῆς Παναγίας ἐν Τριποτάμοις. Κάτωθεν δὲ τοῦ ἐν τῷ
 δῆμῳ Κερπινῆς νῦν χωρίου τῆς Κλαπατσούνας ἐπὶ τινος ῥυακος εἰς
 τὸν Κερυνίτην χυνομένου ἀλλόκοτος ναῖσκος κεῖται παλαιότερας μονῆς
 ἐντὸς ἐξαισιου κορμοῦ ἀρχαιοτάτης καὶ ζωσῆς πλατάνου. Ὁ ναῖσκος
 δ' οὗτος περιέχεται ἐνδον τῆς κενῆς καρδίας καὶ καρποῦ πλατάνου,
 ἧς ὁ ἐξωτερικὸς φλοιὸς ὡς τοῖχος χρησιμεύει, αἱ δ' ἐνιαχοῦ διατρήσεις
 ταύτης ὡς θύραι. Ἐπὶ τοῦ ξύλου δ' αὐτοῦ τοῦ κορμοῦ ἐνδοθεν εὐρηται
 οὐχὶ ἐζωγραφημένη ἀλλ' ὡς τὰ γύψινα ἀποτυπώματα ἀποτετυπωμέ-
 νη ἢ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ δεξιᾷ φερούσης ὡς νήπιον τὸν Ἰησοῦν
 Χριστὸν, ὁμοιοτάτη δὲ τὸ σχῆμα πρὸς τὴν ἐκ κηροῦ καὶ μαστίχης πε-
 πλασμένην τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ Σπηλαίῳ Θεοτόκου εἰκόνα. Τὸ πάντων
 δὲ παραδοξότερον εἶνε ὅτι, ἐν ᾧ ἡ ζωσα πλάτανος ὡς ἐκ τοῦ χρόνου
 μεταβάλλεται, τὸ ἀποτύπωμα τῆς Θεοτόκου μένει ἀπὸ τῆς διὰ θαύ-
 ματος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐμφανίσεως αὐτοῦ πάντη ἀναλλοίωτον
 πρὸς μέγαν θαυμασμὸν τῶν ἐπισκεπτομένων τὸν ναὸν ὑπομνησκόνα
 τὴν τῶν παλαιῶν ζοανοποιίαν. Πάντη δ' ἤδη δυσδιάκριτοί εἰσιν αἱ
 δύο προμνημονευθεῖσαι ἐν Σκουπίῳ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου καὶ τῆς Κα-
 θολικῆς Θεοτόκου μοναὶ, καθὼς καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐπὶ τῆς κορυ-
 φῆς τοῦ Ἀφροδισίου, τῆς ὁποίας κομψότατοι ἀρχαῖοι τετραγωνικοὶ λί-
 θοι τοῦ ἐξωτερικοῦ τείχους κατὰ χώραν σωζόμενοι μαρτυροῦσι καὶ νῦν
 τὴν λαμπρότητα, ἣν βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς εἶχε. (Περὶ τῶν μονῶν
 τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Καλαβρύτων πιστεύω ὅτι, ἂν αἱ περιστάσεις
 ἐπιτρέψωσι, θέλω δυνηθῆ ἐν ἰδίῳ πονήματι νὰ πραγματευθῶ).

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς, πρὸ τῶν Σλαύων δὲν
 ἐφθασαν μέχρι τῶν ἀζανικῶν χωρῶν λεηλατοῦντες εἰ μὴ μόνον τῷ
 396 μ. Χ., ὅτε οἱ Γότθοι ὑπὸ τὸν Ἀλάρικον ἐκυρίευσαν τὴν Τεγέαν,
 Μαντίνειαν, Μεγαλόπολιν καὶ ἄλλας πόλεις· φαίνεται λοιπὸν πιθανὸν
 ὅτι καὶ εἰς ταύτας τὰς χώρας τὰ ἄτακτα καὶ βάρβαρα αὐτοῦ στίφη
 εἰσελθόντα τὰς πρώτας ξενικὰς καταστροφὰς ἐπήνεγκον.

Περὶ δὲ τοῦ γενικοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα διασκορπισμοῦ τῶν Σλαύων

